

**LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖS KANCELIARIJA
VIEŠOJO VALDYMO IR SOCIALINĖS APLINKOS DEPARTAMENTO
SOCIALINIŲ IR SVEIKATOS REIKALŲ SKYRIUS**

PAŽYMA

**DĖL APSAUGOS NUO SMURTO ARTIMOJE APLINKOJE ĮSTATYMO NR. XI-1425 7
STRAIPSNIO PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTO NR. XIIP-331**

(TAP-17-461(2)) (TAIS Nr. 17-4765(2))

2017-05-12 Nr. NV-1203

Vilnius

Projekto rengėjas: Teisingumo ministerija.

Projekto tikslas: pateikti Seimui Vyriausybės išvadą dėl Seimo narių M. Majausko ir V. Gailiaus pateikto Įstatymo projekto, kuriuo siūloma įpareigoti prokurorus:

- per 48 valandas kreiptis į teismą dėl bylos nagrinėjimo pagreitinto proceso tvarka, kai pradėtas ikiteisminis tyrimas ir smurto artimoje aplinkoje aplinkybės yra aiškios, o baudžiamoji byla turi būti nagrinėjama apylinkės teisme;
- kitais atvejais - per 48 valandas kreiptis į teismą dėl kardomųjų priemonių – suėmimo arba įpareigojimo gyventi skyrium nuo nukentėjusiojo ir (ar) nesiartinti prie nukentėjusiojo arčiau nei nustatytu atstumu – skyrimo (išskyrus atvejus, kai smurtautojas negyvena kartu su smurtą patyrusiu asmeniu).

Dabartinė situacija: Šiuo metu Apsaugos nuo smurto artimoje aplinkoje įstatymas neįpareigoja prokuroro, siekiant apsaugoti auką, per 48 val. kreiptis į teismą dėl bylos nagrinėjimo pagreitinto proceso tvarka arba dėl kardomųjų priemonių skyrimo smurtautojui.

Baudžiamojo proceso kodekse (toliau – BPK) numatyta, kad jeigu nusikalstamos veikos padarymo aplinkybės yra aiškios, o baudžiamoji byla dėl tos veikos padarymo turi būti nagrinėjama apylinkės teisme, prokuroras ne vėliau kaip per 14 dienų nuo ikiteisminio tyrimo pradžios dienos gali kreiptis į teismą, su pareiškimu dėl bylos nagrinėjimo pagreitinto proceso tvarka.

Policijos praktika rodo, kad apie 30 proc. smurto artimoje aplinkoje ikiteisminių tyrimų trunka ilgiau nei 3 mėn., nors būtinieji proceso veiksmai atliekami per pirmąsias 48 valandas. Tokiu būdu, sumažėja galimybės užtikrinti smurtą patyrusių asmenų apsaugą nuo pakartotinio smurto. Pranešimų apie smurtą artimoje aplinkoje skaičius nuolat auga (2014 m. - 29 tūkst.; 2015 m. - 38 tūkst., 2016 m. – virš 50 tūkst.). 2016 m. buvo pradėta 10890 ikiteisminių tyrimų (2015 m. – 10703). Baudžiamajon atsakomybėn už nusikalstamą veiką, susijusią su smurtu artimoje aplinkoje, pakartotinai (nuo 2 iki 8 kartų) patraukti apie 3000 įtariamųjų (2014 – 2015 m. duomenys).

Esmė: Vyriausybės išvadoje siūloma iš esmės pritarti Įstatymo projekto tikslui, tačiau siūlyti projektą tobulinti pagal pateiktas pastabas ir pasiūlymus:

- Siūlomi pakeitimai nėra suderinti su BPK, todėl siūlytina kolizinio pobūdžio nuostatas (pvz.: kreipimosi į teismą dėl bylos nagrinėjimo pagreitinto proceso tvarka ir terminai, kreipimosi į teismą dėl kardomųjų priemonių skyrimo sąlygos) sistemiškai suderinti su BPK nurodytais baudžiamojo proceso, įskaitant ikiteisminį tyrimą, organizavimo pagrindais;
- nenurodyti konkretaus 48 valandų kreipimosi į teismą dėl bylos nagrinėjimo pagreitinto proceso tvarka termino arba nuostatas formuluoti ne taip kategoriškai, taip pat atsisakyti imperatyvios pareigos prokurorui visais be išimties atvejais kreiptis į teismą dėl bylos nagrinėjimo pagreitinto proceso tvarka;
- atsisakyti 48 valandų termino, per kurį privalomai turi būti išsprendžiamas kardamosios priemonės skyrimo klausimas, nurodant, kad, kai yra pradėtas ikiteisminis tyrimas dėl smurto

artimoje aplinkoje, prokuroras ikiteisminio tyrimo pradžios dieną turi priimti sprendimą dėl tam tikros kardomosios priemonės reikalingumo ir prireikus kreiptis į teismą dėl jos skyrimo. Taip pat siūloma įtvirtinti prokuroro pareigą kreiptis į teismą tik tais atvejais, kai yra nustatytas BPK nurodytas atitinkamos kardomosios priemonės skyrimo pagrindas bei neteikti prioriteto griežčiausios kardomosios priemonės – suėmimo – skyrimui.

Derinimas: rengiant Vyriausybės išvados projektą buvo įvertintos Vidaus reikalų ministerijos, Generalinės prokuratūros ir Nacionalinės teismų administracijos nuomonės dėl Įstatymo projekto. Nutarimo projektas patikslintas pagal Vyriausybės kanceliarijos Teisės departamento pastabas.

Atitiktis Vyriausybės programai: atitinka Vyriausybės programos nuostatas, susijusias su smurto valdymu ir jo mažinimu bei efektyvia ir veiksminga viešojo saugumo politika, kurios siekis – užtikrinti piliečių apsaugą nuo smurto visoje Lietuvoje.

Dalykinio vertinimo išvada: esminių pastabų projektui neturime, tačiau teikiame kelis redakcinius pastebėjimus: projekto 2 punkte antroje ir trečioje pastraipose nuosekliai vartotinas įvestas trumpinys „įstatymo projektas“ bei, siekiant aiškumo, Projekto 3 punkto paskutinėje pastraipoje siūlytina tikslinti nuostatą „atsisakyti *automatinio* prokuroro kreipimosi į teismą dėl kardomųjų priemonių skyrimo mechanizmo“, atskleidžiant šios nuostatos turinį arba šiame sakinyje dėstomą pasiūlymą formuluoti be šios nuostatos.

Siūlome svarstyti Vyriausybės pasitarime.

Socialinių ir sveikatos reikalų skyriaus patarėja

Eglė Neciunskienė

LIETUVOS RESPUBLIKOS TEISINGUMO MINISTERIJA

Biudžetinė įstaiga, Gedimino pr. 30, LT-01104 Vilnius,
tel. (8 5) 266 2984, faks. (8 5) 262 5940, el. p. rastine@tm.lt,
atsisk. sąskaita LT267044060000269484 AB SEB bankas, banko kodas 70440.
Duomenys kaupiami ir saugomi Juridinių asmenų registre, kodas 188604955

Lietuvos Respublikos Vyriausybei

2017-05-08 Nr. (1.5.) 21-344

TEIKIMAS DĖL VYRIAUSYBĖS NUTARIMO „DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS APSAUGOS NUO SMURTO ARTIMOJE APLINKOJE ĮSTATYMO NR. XI-1425 7 STRAIPSNIO PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTO NR. XIIIIP-331“ PROJEKTO

Teisingumo ministerija, įvertinusi Vyriausybės kanceliarijos Teisės departamento pateiktas pastabas (2017 m. balandžio 24 d. pažyma Nr. NV-1040), teikia patikslintą Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimo „Dėl Lietuvos Respublikos apsaugos nuo smurto artimoje aplinkoje įstatymo Nr. XI-1425 7 straipsnio pakeitimo įstatymo projekto Nr. XIIIIP-331“ projektą (toliau – Nutarimo projektas). Kartu, rengiant Nutarimo projektą, buvo įvertintos gautos Vidaus reikalų ministerijos, Generalinės prokuratūros ir Nacionalinės teismų administracijos nuomonės dėl Lietuvos Respublikos apsaugos nuo smurto artimoje aplinkoje įstatymo Nr. XI-1425 (toliau – Įstatymas) 7 straipsnio pakeitimo įstatymo projektu Nr. XIIIIP-331 (toliau – įstatymo projektas) siūlomo teisinio reguliavimo.

Įstatymo projektu yra siekiama Įstatyme įtvirtinti pareigą prokurorams, kai pradėtas ikiteisminis tyrimas ir panaudoto smurto artimoje aplinkoje aplinkybės yra aiškos, o baudžiamoji byla dėl tos veikos padarymo turi būti nagrinėjama apylinkės teisme, per 48 valandas kreiptis į teismą su pareiškimu dėl bylos nagrinėjimo pagreitinoto proceso tvarka. Kitais atvejais siūloma prokurorą įpareigoti per 48 valandas kreiptis į teismą dėl Lietuvos Respublikos baudžiamojo proceso kodekse (toliau – Baudžiamojo proceso kodeksas) nustatytų kardomųjų priemonių – suėmimo arba įpareigojimo gyventi skyrium nuo nukentėjusiojo ir (ar) nesiartinti prie nukentėjusiojo arčiau nei nustatytu atstumu – skyrimo, išskyrus atvejus, kai smurtautojas negyvena kartu su smurtą patyrusiu asmeniu ir jo apsaugą galima užtikrinti skiriant kitas kardomasias priemones.

Nutarimo projektu siūloma iš esmės pritarti įstatymo projektui, tačiau siūlyti jį tobulinti atsižvelgiant į Nutarimo projekte pateiktas pastabas ir pasiūlymus. Kartu Nutarimo projekte pažymima, kad Baudžiamojo proceso kodeksas laikytinas esminiu ir pagrindiniu teisės aktu, reglamentuojančiu baudžiamojo proceso, įskaitant ikiteisminį tyrimą, organizavimo pagrindus, todėl kitų specialiųjų teisės aktų (atitinkamai ir Įstatymo) nuostatų, kiek jos yra susijusios su baudžiamojo proceso taisyklių reglamentavimu, turinys privalo būti sistemiskai suderintas su Baudžiamojo proceso kodekso nuostatomis ir jame nurodytais pagrindiniais baudžiamojo proceso organizavimo principais.

Nutarimo projektas paskelbtas Lietuvos Respublikos Seimo teisės aktų informacinės sistemos (TAIS) Projektų registravimo posistemyje.

Nutarimo projektas nebuvo derintas su kitomis institucijomis, kadangi, rengiant Nutarimo projektą, jau buvo gautos ir atitinkamai įvertintos iš esmės visų suinteresuotų institucijų (Vidaus

reikalų ministerijos, Generalinės prokuratūros ir Nacionalinės teismų administracijos) išsamios pozicijos svarstomu klausimu. Nutarimo projektui buvo pateiktos kelios Lietuvos Respublikos Vyriausybės Teisės departamento pastabos, į kurias buvo atsižvelgta ir teikiamas Nutarimo projektas buvo atitinkamai patikslintas.

Nutarimo projektas atitinka Septynioliktosios Lietuvos Respublikos Vyriausybės veiklos programą, kuriai pritarta Lietuvos Respublikos Seimo 2016 m. gruodžio 13 d. nutarimu Nr. XIII-82.

Nutarimo projektas parengtas laikantis Valstybinės kalbos, Įstatymų ir kitų teisės norminių aktų rengimo tvarkos įstatymų reikalavimų ir atitinka bendrinės lietuvių kalbos normas.

Nutarimo projektą parengė Lietuvos Respublikos teisingumo ministerijos Administracinės ir baudžiamosios justicijos departamento (direktorė Simona Mesonienė, tel. (8 5) 266 2873, el. p. simona.mesoniene@tm.lt) Baudžiamosios justicijos skyriaus (vedėjas Darius Mickevičius, tel. (8 5) 266 2966, el. p. darius.mickevicius@tm.lt) patarėjas Jevgenijus Kuzma (tel. (8 5) 266 2884, el. p. jevgenijus.kuzma@tm.lt).

PRIDEDAMA. Nutarimo projektas, 4 lapai.

Teisingumo ministrė

Milda Vainiutė

LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖ

NUTARIMAS

DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS APSAUGOS NUO SMURTO ARTIMOJE APLINKOJE ĮSTATYMO NR. XI-1425 7 STRAIPSNIO PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTO NR. XIIIIP-331

2017 m.

d. Nr.

Vilnius

Vadovaudamasi Lietuvos Respublikos Seimo statuto 138 straipsnio 3 dalimi ir atsižvelgdama į Lietuvos Respublikos Seimo valdybos 2017 m. kovo 24 d. sprendimo Nr. SV-S-159 „Dėl įstatymų projektų išvadų“ 3 punktą, Lietuvos Respublikos Vyriausybė n u t a r i a:

Iš esmės pritarti Lietuvos Respublikos apsaugos nuo smurto artimoje aplinkoje įstatymo Nr. IX-1425 7 straipsnio pakeitimo įstatymo projektui Nr. XIIIIP-331 (toliau – įstatymo projektas), tačiau siūlyti jį tobulinti atsižvelgiant į toliau išdėstytas pastabas ir pasiūlymus:

1. Lietuvos Respublikos baudžiamojo proceso kodekso (toliau – Baudžiamojo proceso kodeksas) 1 straipsnyje nurodyta, kad baudžiamojo proceso paskirtis „yra ginant žmogaus ir piliečio teises bei laisves, visuomenės ir valstybės interesus greitai, išsamiai atskleisti nusikalstamas veikas ir tinkamai pritaikyti įstatymą, kad nusikalstamą veiką padaręs asmuo būtų teisingai nubaustas ir niekas nekaltas nebūtų nuteistas“. Baudžiamojo proceso kodekso 2 straipsnis įpareigoja prokurorą ir ikiteisminio tyrimo įstaigas „kiekvienu atveju, kai paaiškėja nusikalstamos veikos požymių, <...> pagal savo kompetenciją imtis visų įstatymų numatytų priemonių, kad per trumpiausią laiką būtų atliktas tyrimas ir atskleista nusikalstama veika“. Iš šių baudžiamojo proceso įstatymo nuostatų matyti, kad Lietuvos Respublikos teisės aktų sistemoje Baudžiamojo proceso kodeksas laikytinas esminiu ir pagrindiniu teisės aktu, reglamentuojančiu baudžiamojo proceso, įskaitant ikiteisminį tyrimą, organizavimo ir atlikimo pagrindus. Kitų teisės aktų nuostatų, kiek jos susijusios su baudžiamojo proceso taisyklių reglamentavimu, turinys privalo būti sistemiskai suderintas su Baudžiamojo proceso kodekso nuostatomis ir jame nurodytais pagrindiniais baudžiamojo proceso organizavimo principais.

Taip pat pažymėtina, kad Lietuvos Respublikos apsaugos nuo smurto artimoje aplinkoje įstatymo (toliau – Įstatymas) 1 straipsnyje paskirtis apibrėžiama kaip siekis „ginti asmenis nuo smurto artimoje aplinkoje, kuris dėl jo žalos visuomenei priskiriamas prie visuomeninę reikšmę turinčių veikų, greitai reaguoti į iškilusią grėsmę, imtis prevencijos priemonių, taikyti apsaugos priemonės ir teikti tinkamą pagalbą“, kas aiškiai atskiria šio Įstatymo ir Baudžiamojo proceso kodekso taikymo sritis. Įstatymo ir Baudžiamojo proceso kodekso reguliavimo sričių ir šiuose teisės aktuose nurodytų poveikio priemonių atskyrimas taip pat matyti ir Įstatymo 5 straipsnio nuostatose, pabrėžiančiose, kad Įstatyme nurodytos prevencinės, pagalbos ar apsaugos priemonės nepatenka į baudžiamojo proceso reguliavimo sritį ir yra skiriamos tik tais atvejais, kai „nepakanka duomenų nedelsiant pradėti ikiteisminį tyrimą“ ir tol, „kol bus priimtas sprendimas dėl ikiteisminio tyrimo pradėjimo.“

Atkreiptinas dėmesys, kad įstatymo projekte Įstatymo ir Baudžiamojo proceso kodekso reguliavimo sričių ir įstatymuose nurodytų poveikio priemonių aiškaus atskyrimo principo nesilaikoma, kadangi įstatymo projektu Įstatymas pildomas nuostatomis, tiesiogiai reguliuojančiomis baudžiamojo proceso organizavimo ar atlikimo taisykles. Be to, įstatymo projekto ir galiojančio Baudžiamojo proceso kodekso nuostatų lyginamoji analizė parodo, kad įstatymo projektu siūlomi pakeitimai taip pat nėra tinkamai suderinti su baudžiamojo proceso įstatymo normomis, todėl laikytini kolizinio pobūdžio ir vertintini kaip neleistina intervencija į išskirtinai Baudžiamojo proceso kodekso reguliavimo sritį. Dėl šių priežasčių siūlytina įstatymo projekto kolizinio pobūdžio nuostatas (pavyzdžiui, kreipimosi į teismą dėl bylos nagrinėjimo pagreitinato proceso tvarka ir tokio kreipimosi terminai, kreipimosi į teismą dėl kardomųjų priemonių skyrimo sąlygos, įskaitant šio kreipimosi

pagrindus ir terminus ir pan.) sistemiškai suderinti su baudžiamojo proceso įstatyme nurodytais baudžiamojo proceso, įskaitant ikiteisminį tyrimą, organizavimo pagrindais, atsisakant aiškiai su baudžiamojo proceso įstatymo nuostatomis nederančių įstatymo projekto siūlymų.

2. Lyginamoji įstatymo projekto ir Baudžiamojo proceso kodekso XXXI skyriaus antrojo skirsnio nuostatų analizė leidžia teigti, kad įstatymo projektu siūlomos nuostatos nustato naują, su Baudžiamojo proceso kodekso 426 straipsnyje nurodytomis nuostatomis ir reikalavimais nederančią kreipimosi į teismą tvarką. Įstatymo projektu teikiamais pakeitimais siūloma prokurorą įpareigoti visais be išimties atvejais, kai yra pradėtas ikiteisminis tyrimas dėl panaudoto smurto artimoje aplinkoje, per 48 valandas kreiptis į teismą su pareiškimu dėl bylos nagrinėjimo pagreitinoto proceso tvarka. Pažymėtina, kad bylos aplinkybių aiškumas savaime nereiškia, kad baudžiamasis procesas visais atvejais be kliūčių gali būti užbaigtas pagreitinoto proceso tvarka. Pavyzdžiui, įtariamasis gali būti padaręs ir daugiau nusikalstamų veikų, kurias būtina tirti ir nagrinėti kartu, arba įtariamasis gali būti prieš tai atleistas nuo baudžiamosios atsakomybės arba lygtinai paleistas iš pataisos įstaigos, todėl būtina spręsti jo atsakomybės už visas padarytas nusikalstamas veikas klausimą. Bylos aplinkybės gali būti aiškos, tačiau gali reikėti sulaukti specialisto ar eksperto išvados, tarpusavio teisinės pagalbos iš užsienio valstybės, sulaukti teismo medicinos tyrimo sveikatos sutrikdymo mastui nustatyti rezultatų, pareikšti civilinį ieškinį padarytai žalai padengti, jeigu smurtautojas yra neblaivus (kas būna gana dažnai), sulaukti, kol jis išblaivės, ir pan. Be to, įtariamasis gali pasislėpti ir reikės skelbti jo paiešką arba laukti jo perdavimo pagal Europos arešto orderį ar ekstradicijos tvarka. Pažymėtina ir tai, kad smurto panaudojimas artimoje aplinkoje gali pasireikšti įvairiais ir gana skirtingais būdais, kiekvienas toks praktinis atvejis yra individualus, todėl skiriasi ir dėl tokio smurto panaudojimo pradėtų ikiteisminių tyrimų sudėtingumas ir laiko sąnaudos šiems tyrimams atlikti, tad akivaizdu, kad net tais atvejais, kai panaudoto smurto artimoje aplinkoje aplinkybės yra iš esmės gana aiškos, ne visuomet per 48 valandas bus įmanoma visas šias bylas kokybiškai sutvarkyti ir tinkamai perduoti nagrinėti teismui (net ir atlikti supaprastintą teisminį nagrinėjimą). Pažymėtina ir tai, kad aptariamam aspektu įstatymo projektas taip pat nenurodo, nuo kurio momento būtų skaičiuojamas 48 valandų prokuroro kreipimosi į teismą terminas.

Be to, įstatymo projektas, kuriame pareiškimo pateikimo teismui maksimalus terminas sutrumpinamas nuo 14 dienų iki 48 valandų, labai susiaurina galiojančiame Baudžiamojo proceso kodekso 426 straipsnyje nurodytas galimybes (įskaitant smurto panaudojimo artimoje aplinkoje atvejus) užbaigti baudžiamąją bylą pagreitinoto proceso tvarka. Vadovaujantis įstatymo projekto siūlymais, visos kitos baudžiamosios bylos, dėl kurių per 48 valandas nebus spėta kreiptis į teismą su pareiškimu dėl bylos nagrinėjimo pagreitinoto proceso tvarka (pavyzdžiui, byla bus tinkamai paruošta pagreintintam teisminiam nagrinėjimui atlikti tik po 60 valandų nuo ikiteisminio tyrimo pradžios), bus nagrinėjamos ne Baudžiamojo proceso kodekso 426 straipsnyje, o Baudžiamojo proceso kodekse nustatyta bendra tvarka. Toks įstatymo projektu siūlomas mechanizmas, priešingai nei siekia įstatymo projekto autoriai, dar labiau pailgins baudžiamojo proceso (ir ikiteisminio tyrimo) trukmę. Galiojančio Baudžiamojo proceso kodekso 426 straipsnio nuostatos, kuriose nustatyta, kad su pareiškimu dėl bylos nagrinėjimo pagreitinoto proceso tvarka prokuroras į teismą gali kreiptis ikiteisminio tyrimo pradžios dieną arba ne vėliau kaip per keturiolika dienų nuo ikiteisminio tyrimo pradžios dienos, manytina, tinkamai ir proporcingai atsižvelgia į visų galimų praktinių atvejų individualumą ir aptariamam aspektu teisėsaugos institucijoms suteikia platesnes galimybes užbaigti baudžiamąją bylą pagreitinoto proceso tvarka. Kartu pabrėžtina ir tai, kad galiojančios Baudžiamojo proceso kodekso 426 straipsnio nuostatos ir be įstatymo projektu siūlomų pakeitimų numato galimybes operatyviai dar tą pačią ikiteisminio tyrimo pradžios dieną (t. y. net per trumpesnę nei įstatymo projekto autorių siūlomą 48 valandų terminą) kreiptis į teismą su pareiškimu dėl bylos nagrinėjimo pagreitinoto proceso tvarka.

Be to, atkreiptinas dėmesys, kad Lietuvos Respublikos baudžiamojo kodekso 64¹ straipsnyje nurodyta, kad baudžiamąją bylą išnagrinėjus pagreitinoto proceso tvarka nuteistajam skiriama bausmė sumažinama vienu trečdaliu. Kartu Įstatymo projekte įtvirtinta imperatyvi pareiga prokurorui visais be išimties atvejais kreiptis į teismą dėl bylos nagrinėjimo pagreitinoto proceso tvarka. Todėl, vadovaujantis siūlomu teisiniu reguliavimu, bylose dėl panaudoto smurto artimoje aplinkoje (kurias

visas be išimčių siekiama išnagrinėti pagreitinto proceso tvarka) nuteistiems smurtautojams teismo nuosprendžiu skiriama bausmė visais atvejais būtų sumažinama vienu trečdaliu. Tokios įstatymo projekte įtvirtinto teisinio reguliavimo pasekmės, manytina, neatitinka įstatymo projekto aiškinamajame rašte nurodytų tikslų.

Dėl šių priežasčių siūlytina atsisakyti imperatyvios pareigos prokurorui visais be išimties atvejais kreiptis į teismą dėl bylos nagrinėjimo pagreitinto proceso tvarka. Taip pat įstatymo projekte siūlytina nenurodyti konkretaus 48 valandų kreipimosi į teismą termino arba įstatymo projekto nuostatas formuluoti ne taip kategoriškai, pavyzdžiui, nurodant, kad, esant įstatymo projekto 7 straipsnio 2 dalies sąlygoms (pradėtas ikiteisminis tyrimas dėl smurto panaudojimo, smurto panaudoto artimoje aplinkoje aplinkybės yra aiškos ir pan.), per įmanomai trumpiausią laiką turi būti imtasi visų būtinų praktinių veiksmų, kad būtų sudarytos tinkamos sąlygos prokurorui per 48 valandas ar greičiau (pavyzdžiui, ikiteisminio tyrimo pradžios dieną) kreiptis į teismą su pareiškimu dėl bylos nagrinėjimo pagreitinto proceso tvarka. Kartu (ypač įstatymo projekte palikus konkretų 48 valandų ar kitą terminą) įstatymo projekte siūlytina įtvirtinti papildomas nuostatas, užtikrinančias, kad, net ir praleidus minėtą prioritetinį terminą, prokurorui vis tiek būtų įmanoma Baudžiamojo proceso kodekso 426 straipsnyje nurodytais terminais (t. y. ne vėliau kaip per keturiolika dienų nuo ikiteisminio tyrimo pradžios dienos) kreiptis į teismą su pareiškimu dėl bylos nagrinėjimo pagreitinto proceso tvarka.

3. Įstatymo projektu siūlomas kreipimosi į teismą dėl kardomųjų priemonių skyrimo mechanizmas vertintinas kritiškai ir dėl šios priežasties tikslintinas šiais aspektais:

Įstatymo projekte galimybės nagrinėti bylą pagreitinto proceso tvarka nebuvimas tiesiogiai susiejamas („Kitais atvejais prokuroras per 48 valandas kreipiasi į teismą dėl <...> kardomųjų priemonių <...> skyrimo“) su privalomu vienos iš griežčiausių Baudžiamojo proceso kodekso nurodytų kardomųjų priemonių skyrimu. Pažymėtina, kad tarp pagreitinto proceso instituto tikslų ir kardomųjų priemonių skyrimo tiesioginio ryšio nėra (pavyzdžiui, bylą perdavus nagrinėti pagreitinto proceso tvarka, byla teisme gali būti nagrinėjama ne tą pačią dieną, o vėliau, taip pat, vadovaujantis įstatymo projekto nuostatomis, lieka nereguluotas ir kardomųjų priemonių paskyrimo klausimas). Be to, kaip minėta, įstatymo projektu ribojant bylos nagrinėjimo pagreitinto proceso tvarka galimybes (nuo 14 dienų iki 48 valandų sutrumpinus pareiškimo pateikimo teismui maksimalų terminą), kartu išplečiamos kardomųjų priemonių (kurios, kaip atsvara pagreitintam procesui, būtų privalomai skiriamos nepavykus baudžiamosios bylos per 48 valandas perduoti teismui) galimo skyrimo galimybės. Dėl šių priežasčių ir atsižvelgiant į tai, kad pagrindas skirti smurtautojui tam tikrą kardomąją priemonę gali egzistuoti ir baudžiamąją bylą perdavus nagrinėti pagreitinto proceso tvarka, įstatymo projekte siūlytina atsisakyti pagreitinto proceso instituto ir kardomųjų priemonių skyrimo mechanizmo tiesioginių sąsajų arba aiškiai apibrėžti įstatymo projekte nurodytus „kitus atvejus“, nurodant konkrečius atvejus, kuriais prokuroras būtų įgaliotas ar įpareigotas kreiptis į teismą dėl kardomųjų priemonių skyrimo.

Pagal įstatymo projektu teikiamus pakeitimus, pradėjus ikiteisminį tyrimą dėl panaudoto smurto artimoje aplinkoje ir nepavykus šios baudžiamosios bylos per 48 valandas perduoti teismui nagrinėti pagreitinto proceso tvarka, per 48 valandas visais atvejais būtų privalomai kreipiamasi dėl vieno iš griežčiausių Baudžiamojo proceso kodekse nurodytų kardomųjų priemonių – suėmimo ar įpareigojimo gyventi skyrium nuo nukentėjusiojo ir (ar) nesiartinti prie nukentėjusiojo arčiau nei nustatytu atstumu – skyrimo. Pažymėtina, kad kardomųjų priemonių skyrimą išsamiai reglamentuoja Baudžiamojo proceso kodeksas, kuriame bet kuri kardomoji priemonė (ir jos skyrimo poreikis) yra siejama ne su ikiteisminio tyrimo pradžia ar galimybės užbaigti baudžiamąją bylą pagreitinto proceso tvarka nebuvimu, o su nustatytu įtariamuoju ir būtinumu užtikrinti Baudžiamojo proceso kodekso 119 straipsnyje nurodytus tikslus. Baudžiamojo proceso kodekso 119 straipsnyje nurodyta, kad kardamosios priemonės „gali būti skiriamos siekiant užtikrinti įtariamąjo, kaltinamojo ar nuteistojo dalyvavimą procese, netrukdomą ikiteisminį tyrimą, bylos nagrinėjimą teisme ir nuosprendžio įvykdymą, taip pat siekiant užkirsti kelią naujoms nusikalstamoms veikoms.“ Atsižvelgiant į tai, pažymėtina, kad ši baudžiamojo proceso įstatymo norma įpareigoja nedelsiant (nelaukiant 48 valandų) spręsti dėl kardamosios priemonės skyrimo iš karto, kai byloje atsiranda įtariamasis.

Sisteminis Baudžiamojo proceso kodekso 121 ir 139 straipsnių aiškinimas leidžia teigti, kad būtent prokuroras turi spręsti ir priimti sprendimą dėl tam tikros kardomosios priemonės reikalingumo, pagrįstumo ir tinkamumo konkrečioje praktinėje situacijoje. Esant baudžiamojo proceso įstatyme nurodytam pagrindui, konkreti kardomoji priemonė turi būti skiriama nedelsiant ir nelaukiant įstatymo projektu siūlomų 48 valandų. Taip pat atkreiptinas dėmesys, kad įstatymo projekte nėra aiškiai nurodyta, nuo kurio momento būtų skaičiuojamas 48 valandų prokuroro kreipimosi į teismą dėl kardomosios priemonės skyrimo terminas – per 48 valandas nuo ikiteisminio tyrimo pradžios dienos ar per 48 valandas pasibaigus kreipimuisi į teismą dėl bylos nagrinėjimo pagreitinato proceso tvarka skirtam 48 valandų terminui.

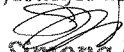
Be to, Baudžiamojo proceso kodekso XI skyriaus nuostatos nustato aiškius suėmimo (122 straipsnis) ir įpareigojimo gyventi skyrium nuo nukentėjusiojo ir (ar) nesiartinti prie nukentėjusiojo arčiau nei nustatyto atstumu (132¹ straipsnis) skyrimo pagrindus ir sąlygas, kuriais vadovaujantis šios žmogaus pagrindines teises ir laisves ribojančios priemonės gali būti skiriamos vykstančio baudžiamojo proceso metu. Neatsižvelgiant į tai, įstatymo projektas įpareigoja prokurorą visais be išimties atvejais privalomai kreiptis į teismą dėl šių vienu griežčiausių kardomųjų priemonių skyrimo, t. y. kreiptis net ir tais atvejais, kai skirti tokios priemonės smurtautojui Baudžiamojo proceso kodekse nurodyto pagrindo nėra (arba jokios kardomosios priemonės skirti apskritai nėra būtina).

Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, teigtina, kad įstatymo projektu siūlomais pakeitimais numatomas nebūtinai ir perteklinis procesinis 48 valandų terminas, per kurį privalomai turi būti išsprendžiamas kardomosios priemonės skyrimo klausimas, todėl šio termino siūlytina atsisakyti. Kartu įstatymo projekte siūlytina nurodyti, kad visais atvejais, kai yra pradėtas ikiteisminis tyrimas dėl panaudoto smurto artimoje aplinkoje, prokuroras (ypač tais atvejais, kai iki ikiteisminio tyrimo pradžios smurtautojui buvo taikytos Įstatymo 5 straipsnio 1 dalyje nurodytos laikinosios smurtą patyrusio asmens apsaugos užtikrinimo priemonės) ikiteisminio tyrimo pradžios dieną turi spręsti ir priimti sprendimą dėl tam tikros kardomosios priemonės reikalingumo, pagrįstumo ir tinkamumo ir, esant kardomosios priemonės skyrimo pagrindui, nedelsiant kreiptis į teismą dėl reikalingos kardomosios priemonės skyrimo. Taip pat įstatymo projekte siūlytina atsisakyti automatinio prokuroro kreipimosi į teismą dėl kardomųjų priemonių skyrimo mechanizmo, kartu įtvirtinant prokuroro pareigą kreiptis į teismą dėl kardomosios priemonės skyrimo tik tais atvejais, kai yra nustatytas Baudžiamojo proceso kodekse nurodytas atitinkamos kardomosios priemonės skyrimo pagrindas. Be to, įstatymo projekte siūlytina neprioritizuoti kreipimosi dėl Baudžiamojo proceso kodekso griežčiausios kardomosios priemonės – suėmimo – skyrimo. Atsižvelgiant į smurto panaudojimo artimoje aplinkoje specifiką ir aplinkybes bei į Įstatymo 5 straipsnio 1 dalyje nurodytą laikinosios smurtą patyrusio asmens apsaugos užtikrinimo priemonių pobūdį, turi būti orientuojamasi ne į suėmimo, o į įpareigojimo gyventi skyrium nuo nukentėjusiojo ir (ar) nesiartinti prie nukentėjusiojo arčiau nei nustatyto atstumu skyrimą. Manytina, kad smurto panaudojimo artimoje aplinkoje atvejais ši kardomoji priemonė būtų tinkamesnė, veiksmingesnė ir proporcingesnė nei suėmimas. Suėmimas šiais atvejais turėtų būti skiriamas ne kaip prioritetinė, o kaip *ultima ratio* priemonė.

Ministras Pirmininkas

Teisingumo ministras

Teisingumo ministerijos
Administracinės ir baudžiamosios
justicijos departamento direktorė

Simona Mesonienė
2014-05-21

Teisingumo ministrė

Milda Vainiūtė
2014-05-21

8

LIETUVOS RESPUBLIKOS SEIMO VALDYBA

**SPRENDIMAS
DĖL ĮSTATYMŲ PROJEKTŲ IŠVADŲ**

2017 m. kovo 24 d. Nr. SV-S-159
Vilnius

Lietuvos Respublikos Seimo valdyba, vadovaudamasi Lietuvos Respublikos Seimo statuto 138 ir 145 straipsniais ir atsižvelgdama į Seimo Biudžeto ir finansų, Socialinių reikalų ir darbo bei Teisės ir teisėtvarkos komitetų siūlymus, n u s p r e n d ž i a:

Prašyti Lietuvos Respublikos Vyriausybės pateikti Lietuvos Respublikos Seimui išvadas dėl šių įstatymų projektų:

- (27) 1. Lietuvos Respublikos ligos ir motinystės socialinio draudimo įstatymo Nr. IX-110 10 straipsnio pakeitimo įstatymo projekto Nr. XIIIIP-312(2).
- (12) 2. Lietuvos Respublikos baudžiamojo kodekso 129, 140 ir 163 straipsnių pakeitimo įstatymo projekto Nr. XIIIIP-327.
- (27) 3. Lietuvos Respublikos apsaugos nuo smurto artimoje aplinkoje įstatymo Nr. XI-1425 7 straipsnio pakeitimo įstatymo projekto Nr. XIIIIP-331.
4. Lietuvos Respublikos vaiko teisių apsaugos pagrindų įstatymo Nr. I-1234 pakeitimo įstatymo projekto Nr. XIIIIP-354.
5. Lietuvos Respublikos vaiko teisių apsaugos pagrindų įstatymo įgyvendinimo tvarkos įstatymo Nr. I-1235 pripažinimo netekusiu galios įstatymo projekto Nr. XIIIIP-355.
- (27) 6. Lietuvos Respublikos civilinio kodekso 3.151, 3.153, 3.163, 3.172, 3.176, 3.182, 3.183, 3.209, 3.210, 3.211, 3.212, 3.217, 3.218, 3.219, 3.220, 3.223, 3.224, 3.226, 3.253, 3.254, 3.257, 3.259, 3.260, 3.262, 3.264, 3.266, 3.267 ir 3.269 straipsnių pakeitimo įstatymo projekto Nr. XIIIIP-356.
7. Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodekso 28, 282, 404, 407, 481, 482, 483 ir 487 straipsnių pakeitimo įstatymo projekto Nr. XIIIIP-357.
8. Lietuvos Respublikos socialinių paslaugų įstatymo Nr. X-493 2, 9, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20 ir 34 straipsnių pakeitimo įstatymo projekto Nr. XIIIIP-358.
- (13) 9. Lietuvos Respublikos medžioklės įstatymo Nr. IX-966 5, 6, 11, 13, 14 ir 15 straipsnių pakeitimo įstatymo projekto Nr. XIIIIP-435.

10. Lietuvos Respublikos aplinkos apsaugos rėmimo programos įstatymo Nr. VIII-2025
3 ir 4 straipsnių pakeitimo įstatymo projekto Nr. XIIP-436.

Seimo Pirmininkas

Viktoras Pranckietis

LIETUVOS RESPUBLIKOS
APSAUGOS NUO SMURTO ARTIMOJE APLINKOJE ĮSTATYMO
Nr. XI-1425 7 STRAIPSNIO PAKEITIMO
ĮSTATYMO AIŠKINAMASIS RAŠTAS

1. Įstatymo projekto rengimą paskatinusios priežastys, parengto projekto tikslai ir uždaviniai

Policijos praktika rodo, kad apie 30 procentų smurto artimoje aplinkoje ikiteisminių tyrimų trunka ilgiau nei 3 mėn., nors faktiškai būtinieji proceso veiksmai atliekami per pirmąsias 48 valandas. Konstatuotina, kad šios kategorijos ikiteisminių tyrimų trukmė didžiaja dalimi lemia proceso eigą ir perspektyvą – kuo ilgiau trunka tyrimas, tuo didesnė tikimybė, kad nukentėjusysis keis parodymus, atsisakys jų, atsiras poreikis atlikti daug įvairesnių proceso veiksmų parodymų patikrinimui. Tokiu būdu, sumažėja galimybės užtikrinti smurtą patyrusių asmenų apsaugą nuo pakartotinio smurto, kuris kelia didelį susirūpinimą. 2014 – 2015 m. statistiniais duomenimis, apie 3000 įtariamųjų buvo pakartotinai (nuo 2 iki 8 kartų) patraukti baudžiamajon atsakomybėn už nusikalstamą veiką, susijusią su smurtu artimoje aplinkoje. Pakartotinumai (nevertinant socialinių reiškinių įtakos) neabejotinai sietinas ir su ilga tyrimo trukme, kardomųjų ar laikinųjų apsaugos priemonių netaikymu, neproporcingu baudžiamojo poveikio priemonių skyrimu bei nepakankamu tarpinstituciniu bendradarbiavimu šioje srityje.

Pažymėtina, kad ikiteisminiam tyrimui vadovauja ir jį kontroliuoja prokuroras, todėl baudžiamojo proceso eiga didžiaja dalimi priklauso nuo jo sprendimų. Policija, kuri yra vienintelė ikiteisminio tyrimo įstaiga, registruojanti pranešimus apie smurto artimoje aplinkoje atvejus bei atliekanti jų tyrimą, neturi objektyvių galimybių viena pasiekti iškeltų tikslų, nes susiduria su prieštaringu kitų teisėsaugos institucijų požiūriu ir reikalavimais proceso eigai ir rezultatui. Būtent dėl šios priežasties, siekiant vieningo požiūrio ir tarpinstitucinio bendradarbiavimo šioje srityje siūlome Įstatyme įtvirtinti minimalius reikalavimus proceso greitumo bei nukentėjusiojo saugumo užtikrinimui, kurie galėtų visoms teisėsaugos institucijoms, dalyvaujančioms procese.

2. Įstatymo projekto iniciatoriai (institucija, asmenys ar piliečių įgalioti atstovai) ir rengėjai

Įstatymo projekto iniciatoriai – LR Seimo nariai.

3. Kaip šiuo metu yra reguliuojami įstatymo projekte aptarti teisiniai santykiai

Apsaugos nuo smurto artimoje aplinkoje įstatymas nustato tik pareigūnams įpareigojimus imtis veiksmų, kad baudžiamasis procesas būtų baigtas pagreitinto proceso tvarka, per kuo trumpesnius terminus ir nenustato privalomumo, siekiant apsaugoti auką, prokurorui per 48 val. kreiptis į teismą su pareiškimu dėl bylos nagrinėjimo pagreitinto proceso tvarka arba užtikrinti nukentėjusiojo apsaugą, kreipiantis į teismą dėl kardomųjų priemonių skyrimo smurtautojui.

4. Kokios siūlomos naujos teisinio reguliavimo nuostatos ir kokių teigiamų rezultatų laukiama

Siūloma nustatyti pareigą prokurorams, kai pradėtas ikiteisminis tyrimas ir panaudoto smurto artimoje aplinkoje aplinkybės yra aiškios, o baudžiamoji byla dėl tos veikos padarymo turi būti nagrinėjama apylinkės teisme, per 48 val. kreiptis į teismą su pareiškimu dėl bylos nagrinėjimo pagreitinio proceso tvarka. Kitais atvejais prokuroras turėtų per 48 valandas kreiptis į teismą dėl Lietuvos Respublikos baudžiamojo proceso kodekse nustatytų kardomųjų priemonių – suėmimo arba įpareigojimo gyventi skyrium nuo nukentėjusiojo ir (ar) nesiartinti prie nukentėjusiojo arčiau nei nustatytu atstumu skyrimo, išskyrus atvejus, kai smurtautojas negyvena kartu su smurtą patyrusiu asmeniu ir jo apsaugą galima užtikrinti skiriant kitas kardomąsias priemones. Šios nuostatos leis užtikrinti smurtą artimoje aplinkoje patyrusių asmenų apsaugą, turės teigiamą įtaką baudžiamojo proceso operatyvumo ir efektyvumo principų įgyvendinimui.

5. Numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimo rezultatai, galimos neigiamo priimto įstatymo pasekmės ir kokių priemonių reikėtų imtis, kad tokių pasekmių būtų išvengta.

Priimtas įstatymas neigiamų pasekmių neturės.

6. Kokią įtaką priimtas įstatymas turės kriminogeninei situacijai, korupcijai

Tikėtina, kad priimtas projektas turės teigiamą įtaką kriminogeninės situacijos gerinimui, užtikrinant bausmės už- padarytą nusikalstamą veiką neišvengiamumo principą. Korupcijai įstatymas įtakos neturės.

7. Kaip įstatymo įgyvendinimas atsilieps verslo sąlygoms ir jo plėtrai

Verslo sąlygoms įtakos neturės.

8. Įstatymo inkorporavimas į teisinę sistemą, kokius teisės aktus būtina priimti, kokius galiojančius teisės aktus reikia pakeisti ar pripažinti netekusiais galios

Jokių kitų teisės aktų nereikės priimti, pakeiti ar panaikinti.

9. Ar įstatymo projektas parengtas laikantis Lietuvos Respublikos valstybinės kalbos, Teisėkūros pagrindų įstatymų reikalavimų, o įstatymo projekto sąvokos ir jas įvardijantys terminai įvertinti Terminų banko įstatymo ir jo įgyvendinamųjų teisės aktų nustatyta tvarka

Įstatymo projektas parengtas laikantis Valstybinės kalbos ir kitų teisės norminių aktų rengimo tvarkos įstatymų reikalavimų ir atitinka bendrinės lietuvių kalbos normas.

10. Ar įstatymo projektas atitinka Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos nuostatas ir Europos Sąjungos dokumentus:

Projektas neprieštaruja Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos nuostatomis bei Europos Sąjungos teisės aktams.

11. Jeigu įstatymui įgyvendinti reikia įgyvendinamųjų teisės aktų, – kas ir kada juos turėtų priimti:

Įgyvendinamųjų teisės aktų nereikės.

12. Kiek valstybės, savivaldybių biudžetų ir kitų valstybės įsteigtų fondų lėšų prireiks įstatymui įgyvendinti, ar bus galima sutaupyti (pateikiami prognozuojami rodikliai einamaisiais ir artimiausiais 3 biudžetiniais metais):

Papildomų biudžeto lėšų nereikės.

13. Įstatymo projekto rengimo metu gauti specialistų vertinimai ir išvados:

Įstatymo projekto rengimo metu specialistų vertinimų ir išvadų negauta.

14. Reikšminiai žodžiai, kurių reikia šiam projektui įtraukti į kompiuterinę paieškos sistemą, įskaitant Europos žodyno „Eurovoc“ terminus, temas bei sritis:

Reikšminiai žodžiai: „smurtas“, „smurtas artimoje aplinkoje“, „apsauga“

15. Kiti, iniciatorių nuomone, reikalingi pagrindiniai ir paaiškinimai

Nėra.

Teikia: Seimo nariai

Mykolas Majauskas

Vitalijus Gailius

**LIETUVOS RESPUBLIKOS
APSAUGOS NUO SMURTO ARTIMOJE APLINKOJE ĮSTATYMO
Nr. XI-1425 7 STRAIPSNIO PAKEITIMO
ĮSTATYMAS**

2017 m. d. Nr.
Vilnius

1 straipsnis. 7 straipsnio 2 dalies pakeitimas.

Pakeisti 7 straipsnio 2 dalį ir ją išdėstyti taip:

„2. Kai pradėtas ikiteisminis tyrimas ir panaudoto smurto artimoje aplinkoje aplinkybės yra aiškios, o baudžiamoji byla dėl tos veikos padarymo turi būti nagrinėjama apylinkės teisme, prokuroras per 48 val. kreipiasi į teismą su pareiškimu dėl bylos nagrinėjimo pagreitinto proceso tvarka. Kitais atvejais prokuroras per 48 valandas kreipiasi į teismą dėl Lietuvos Respublikos baudžiamojo proceso kodekse nustatytų kardomųjų priemonių – suėmimo arba įpareigojimo gyventi skyrium nuo nukentėjusiojo ir (ar) nesiartinti prie nukentėjusiojo arčiau nei nustatytu atstumu, skyrimo, išskyrus atvejus, kai smurtautojas negyvena kartu su smurtą patyrusiu asmeniu ir jo apsaugą galima užtikrinti skiriant kitas kardomąsias priemones.“

Skelbiu šį Lietuvos Respublikos Seimo priimtą įstatymą.

RESPUBLIKOS PREZIDENTAS

Teikia: Seimo nariai

Mykolas Majauskas

Vitalijus Gailius

**LIETUVOS RESPUBLIKOS
APSAUGOS NUO SMURTO ARTIMOJE APLINKOJE ĮSTATYMO
Nr. XI-1425 7 STRAIPSNIO PAKEITIMO
ĮSTATYMAS**

2017 m. d. Nr.
Vilnius

1 straipsnis. 7 straipsnio 2 dalies pakeitimas.

Pakeisti 7 straipsnio 2 dalį ir ją išdėstyti taip:

„2. Kai pradėtas ikiteisminis tyrimas ir panaudoto smurto artimoje aplinkoje aplinkybės yra aiškios, o baudžiamoji byla dėl tos veikos padarymo turi būti nagrinėjama apylinkės teisme, pareigūnai ~~prokuroras imasi veiksmų, kad baudžiamasis procesas būtų baigtas pagreitinto proceso tvarka, per kuo trumpesnius terminus~~ 48 val. kreipiasi į teismą su pareiškimu dėl bylos nagrinėjimo pagreitinto proceso tvarka. Kitais atvejais prokuroras per 48 valandas kreipiasi į teismą dėl Lietuvos Respublikos baudžiamojo proceso kodekse nustatytų kardomųjų priemonių – suėmimo arba įpareigojimo gyventi skyrium nuo nukentėjusiojo ir (ar) nesiartinti prie nukentėjusiojo arčiau nei nustatyto atstumo, skyrimo, išskyrus atvejus, kai smurtautojas negyvena kartu su smurtą patyrusiu asmeniu ir jo apsaugą galima užtikrinti skiriant kitas kardomąsias priemones.“

Skelbiu šį Lietuvos Respublikos Seimo priimtą įstatymą.

RESPUBLIKOS PREZIDENTAS

Teikia: Seimo nariai

Mykolas Majauskas

Vitalijus Gailius

**LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖS KANCELIARIJA
TEISĖS DEPARTAMENTAS**

IŠVADA

**DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖS NUTARIMO
„DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS APSAUGOS NUO SMURTO ARTIMOJE APLINKOJE
ĮSTATYMO NR. XI-1425 7 STRAIPSNIO PAKEITIMO ĮSTATYMO
PROJEKTO NR. XIII-331“ PROJEKTO (toliau - Projektas)
(TAP-17-461)(TAIS NR. 17-4765)**

2017-04-24 Nr.NV-1040

Vilnius

Įvertinę Projekto atitiktį įstatymams, Vyriausybės nutarimams bei teisės technikos reikalavimams, teikiame šias pastabas ir pasiūlymus:

1. Vadovaujantis Teisingumo ministerijos pateiktomis Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimų projektų, kuriais teikiamos Lietuvos Respublikos Vyriausybės išvados dėl Lietuvos Respublikos Seime svarstomų teisės aktų projektų, rengimo rekomendacijomis, kurioms buvo pritarta Vyriausybės 2015 m. vasario 4 d. pasitarime (toliau – Rekomendacijos), Vyriausybės, kaip už tam tikras valstybės politikos sritis atsakingos institucijos, teikiama pozicija turėtų būti konkreti ir apibrėžta, turėtų būti pasisakoma dėl esminių aspektų, dėl kurių ir buvo kreiptasi į Vyriausybę, prašant pateikti nuomonę. Pastebėtina, kad Projekte dėstoma Vyriausybės pozicija „iš esmės pritarti Lietuvos Respublikos apsaugos nuo smurto artimoje aplinkoje įstatymo Nr. IX-1425 7 straipsnio pakeitimo įstatymo projekto Nr. XIII-331 (toliau – Įstatymo projektas) *tikslui*“ ir šį projektą *tobulinti* pagal pateiktas pastabas ir pasiūlymus, neatitinka minėtose rekomendacijose siūlomų galimų Vyriausybės pozicijų. Be to, Projekte nurodomi Įstatymo projektu siūlomo teisinio reguliavimo trūkumai (pavyzdžiui, Projekto 1 punkto trečioje pastraipoje nurodyti trūkumai, šio punkto paskutinėje pastraipoje pateiktas pasiūlymas dėl Įstatymo projekte siūlomų pakeitimų dėstymo Baudžiamojo proceso kodekse, Projekto 3 punkto paskutinėje pastraipoje pateiktais teiginiais dėl Baudžiamojo proceso kodekse nustatyto reguliavimo dubliavimo ir išvada, jog Įstatymo projekto tikslus galima įgyvendinti esamomis teisinio reguliavimo ir procesinėmis organizacinėmis priemonėmis ir kt.), sudaro prielaidas teigti, jog Įstatymo projekte siūlomos teisinio reguliavimo priemonės nėra pagrįstos ir tinkamos iš esmės. Vadovaujantis Rekomendacijų 1.2 papunkčio antrosios pastraipos nuostatomis, siūlytina įvertinti galimybę peržiūrėti siūlomą poziciją ir formuluoti ją taikant Rekomendacijų 1.4 papunkčio nuostatas (kaip nepritarimą Projektui). Pastebėtina, kad tokiu atveju, kai nepritariama Įstatymo projektui, pasiūlymai dėl jo tobulinimo neteikiami.

Kita vertus, jeigu įvertinus Įstatymo projekto aiškinamajame rašte nurodytas problemas, galimas Įstatymo projekto priėmimo ar nepriėmimo pasekmes, poreikis tobulinti esamą reguliavimą yra ir Vyriausybė ketina imtis tam tikrų veiksmų, tuomet siūlytina Vyriausybės poziciją formuluoti pagal Rekomendacijų 1.2 ar 1.3 papunkčio nuostatas.

2. Jeigu būtų pagrįstai apsispręsta nekeisti Projekte nurodytos Vyriausybės pozicijos, atsižvelgiant į Vyriausybės pozicijai, kai teikiama išvada dėl Lietuvos Respublikos Seime

svarstomo teisės aktos projekto, keliamus konkretumo ir apibrėžtumo, o taip pat ir glaustumo reikalavimus, siūlytina tikslinti Projektą, pateikiant konkrečius pasiūlymus dėl Įstatymo projekto nuostatų tikslinimo ar tobulinimo, t. y., konkrečiai nurodyti, koks reguliavimas Vyriausybės nuomone, būtų šiuo atveju tinkamiausias, pavyzdžiui, sukonkretinti abstraktaus pobūdžio nuostatas Projekto 1 punkto paskutinėje pastraipoje, atskleisti konkretų neapibrėžtų vertinamojo pobūdžio nuostatų „labiau suderinti“ (Projekto 2 punkto trečioji pastraipa), „aiškiau detalizuoti“ (Projekto 3 punkto antroji pastraipa) turinį arba tokių nuostatų atsisakyti; siūlytina vengti nuostatas grįsti abejonėmis (Projekto 3 punkte brauktina nuostata „atsižvelgiant į tai, įstatymo projektu siūlomas mechanizmas sukelia dar daugiau pagrįstų abejonų“) ir kt.

3. Pastebėtina, kad Projekto 4 punktas, nepateikus konkrečių skaičiavimų bei neįvertinus galimybės skirti atitinkamas lėšas, laikytinas nepagrįstu ir neturinčiu pridėtinės vertės. Nurodant Įstatymo projekto aiškinamojo rašto 12 punkto teiginio nepagrįstumą, siūlytina pateikti bent preliminarinius skaičiavimus, kiek, pavyzdžiui, Projekto 4 punkte minimiems įsipareigojimams įgyvendinti, galėtų prireikti papildomų valstybės biudžeto lėšų. Vyriausybė, kaip biudžeto planuotoja ir vykdytoja, turėtų pateikti vertinimą ir dėl galimybės skirti valstybės biudžeto lėšų Įstatymo projektu siūlomų nuostatų įgyvendinimui.

1-ojo teisinės ekspertizės skyriaus vedėja

Daiva Gubistienė